

Ukážka 1

Univerzita v meste na Dunaji

Páni študenti po prvý raz zasadli do lavíc na jeseň roku 1467. Veľa o nich nevieme, lebo písomnosti Istropolitany, akými sú univerzitné matriky a iné zoznamy poslucháčov, sa nám nezachovali. To však vieme, že nova univerzita mala ctižiadosť v 1. rade začať výučbu na všetkých štyroch fakultách. Zaiste najviac študentov sedelo na fakulte prvej, filozofickej, ktorú vtedy nazývali artistickou. Nie preto, že by sa tam cvičilo na visutej hrazde, ale preto, že každý jej poslucháč musel ovládať “sedem umení”, po latinsky septem arte. Prvé tri umenia – gramatiku, dialektiku a rétoriku – sa naučili už na strednej škole, ďalšie štyri – geometriu, aritmetiku, astronómiu a základy hudby a spevu – na filozofickej fakulte. Kto sa zaoberal všetkými 7 slobodnými umeniami a zložil z nich prísne (rigorózne) skúšky, bol už človekom pomerne vzdelaným. V spoločnosti, kde len málo ľudí vedelo čítať a rátať sotva na prstoch, bol spôsobilý vykonávať i náročnejšie zamestnania. A kto chcel mať ešte vyššie vzdelanie, mohol sa po skončení artistickej fakulty zapísať na fakultu právnickú, lekársku alebo teologickú. V stredovekej spoločnosti nechýbali ľudia, ktorí absolvovali všetky fakulty.. Boli to naozaj vynikajúci vzdelanci a učenci svojej doby.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 01 – 05.

1. Ktoré z tvrdení vyplýva z textu ukážky?

- a) Vyučovanie na Istropolitane sa začalo v roku 1476.
- b) Právnická fakulta sa v stredoveku nazývala artistická fakulta.
- c) V stredovekej spoločnosti vedeli skoro všetci ľudia čítať.
- d) Gramatiku, dialektiku a rečníctvo sa naučili už stredoškoláci.

2. Do ktorého jazykového štýlu možno zaradiť ukážku?

- a) umelecký
- b) náučný
- c) hovorový
- d) publicistický

3. Ktoré z tvrdení nevyplýva z textu ukážky?

- a) Po absolvovaní artistickej fakulty mohli študenti študovať na teologickej fakulte.
- b) O dejinách Istropolitany sa dozvedáme z univerzitných matrik a zoznamov.
- c) Pomenovanie filozofickej fakulty v stredoveku pochádzalo z latinčiny.
- d) Zakladatelia novej univerzity chceli začať vyučovanie na všetkých fakultách.

4. V ktorej z možností sú všetky podčiarknuté číslovky z ukážky napísané správne?

- a) tisíc štyristo šesdesiatsedem, v prvom (rade), (všetkými) siedmimi
- b) tisícštyristošesťdesiatsedem, v prvej (rade), (všetkými) siedmymi
- c) tisícštyristošesdesiat sedem, v prvej (rade), (všetkými) siedmymi
- d) tisíc štyristo šesťdesiatsedem, v prvom (rade), (všetkými) siedmimi

5. Posledná veta v ukážke je

- a) jednoduchá rozvitá.
- b) jednoduchá holá.
- c) jednoduché podrad'ovacie súvetie.
- d) jednoduché prirad'ovacie súvetie.

6. V ktorej z možností sú uvedené iba neohybné slová?

- a) potichu, včera, hej, večera
- b) okolo, medza, možno, ani
- c) vari, heš, napokon, vľavo
- d) naspamäť, tebe, už, aj

7. Určte slohový útvar nasledujúcej ukážky:

Pozývame Vás na slávnostnú akadémiu, ktorá sa uskutoční dňa 27. júna 2014 o 17.00 hod. vo vestibule školy pri príležitosti 20. výročia jej vzniku. S pestrým kultúrnym programom sa Vám predstavia žiaci všetkých ročníkov.

Tešíme sa na Vašu účasť.

- a) správa
- b) pozvánka
- c) inzerát
- d) rozprávanie

8. Určte, v ktorej z možností sú uvedené iba spisovné slová a spojenia slov.

- a) krb, pečiatka, v priebehu hodiny, hudba k tancu a pohode
- b) kozub, pečiatka, v priebehu hodiny, hudba do tanca a na pohodu
- c) krb, pečiatka, behom hodiny, hudba k tancu a pohode
- d) kozub, razítko, behom hodiny, hudba do tanca a na pohodu

9. V ktorej z viet je použitá nesprávna predložková väzba?

- a) Má predpoklady pre túto činnosť.
- b) Išiel do obchodu po chlieb.
- c) Pre chorobu nemohol prísť.
- d) Myslím, že na začiatok to stačí.

10. Ktorý zo zápisov priamej reči je správny?

- a) „Opakujem si pravopis,“ povedal Ferko „a potom pomôžem sestre.“
- b) „Opakujem si pravopis“ povedal Ferko „a potom pomôžem sestre.“
- c) „Opakujem si pravopis,“ povedal Ferko, „a potom pomôžem sestre.“
- d) „Opakujem si pravopis.“ povedal Ferko, „a potom pomôžem sestre.“

11. V ktorej z viet sa nachádza častica?

- a) Prišli aj jedni, aj druhí.
- b) Aj úsmev mu preletel tvárou.
- c) Ak chceš, pomôžem ti
- d) Okrem detí sa stará o rodičov.

12. V ktorej skupine slov sú správne uvedené tvary podstatných mien v zátvorkách?

(Model) rodinných domov sú s komfortne riešeným podkrovím a strechou. V (interiér) záleží na každom (detail). Návštevníci obdivujú (luster) a pastelové farby stien.

- a) modely, interiéri, detaile, lustre
- b) modeli, interiére, detaili, lustry
- c) modele, interiéri, detaili, lustre
- d) modely, interiére, detaile, lustry

13. Ktoré pomnožné podstatné mená sa skloňujú podľa rovnakého skloňovacieho vzoru?

- a) dverami, Vianoc, kúpele, novinám
- b) hrabieľ, Tlmače, nohavíc, dostihov
- c) husle, nožníc, kachliach, saní
- d) ústam, (o) Lukovištiach, okuliare, v Kútoch

Ukážka 2**Výroba papiera v súčasnosti**

Drevené triesky sa dajú variť spolu s hydroxidom sodným alebo inými chemikáliami. Tie zmäknú a postupne sa zmenia na dlhé nitkovité vlákna. Takáto kašovitá hmota sa rozprestrie po dopravnom páse, prefúkne sa vzduchom, zovrie sa medzi valce a nakoniec sa zmení na suchý papier.

Postup výroby papiera (nie je v chronologickom poradí):

- Rozklepaním kašovitej hmoty sa porušia vlákna. Tie sa potom ľahko pospietajú.
- Odstráni sa kôra z kmeňov stromov.
- Na vyhrievacích pásoch sa papier vysuší, vlákna sa pevne zlisujú, vznikne súvislá plocha.
- Drevo sa zomelie na triesky.
- Hotový papier sa navíja na kotúče a cievky.
- Pridá sa voda, chemikálie a drevené triesky sa rozvaria na kašovitú hmotu.
- Kašovitá hmota sa čistí a bieli.
- Kašovitá hmota sa suší na jemných sieťovitých pásoch.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 14 – 17.

14. Ktorý krok z ukážky musí byť pri výrobe papiera predposledný?

- a) Kašovitá hmota sa suší na jemných sieťovitých pásoch.
- b) Kašovitá hmota sa čistí a bieli.
- c) Na vyhrievacích pásoch sa papier vysuší, vlákna sa pevne zlisujú, vznikne súvislá plocha.
- d) Rozklepaním kašovitej hmoty sa porušia vlákna. Tie sa potom ľahko posplietajú.

15. Ktorý slohový útvar je použitý v ukážke?

- a) dynamický opis
- b) statický opis
- c) prednáška
- d) výklad

16. Ktoré zo slov vzniklo odlišným slovotvorným postupom ako zvyšné tri?

- a) drevený
- b) kašovitá
- c) chemikália
- d) hydroxid

17. V ktorej z možností je správne určené podčiarknuté sloveso v ukážke?

- a) budúci čas, trpný rod, dokonavý vid
- b) prítomný čas, trpný rod, dokonavý vid
- c) prítomný čas, činný rod, nedokonavý vid
- d) budúci čas, činný rod, nedokonavý vid

18. Utvorte správny tvar prídavného mena.

- a) Holandsko -
- b) Praha -
- c) Litva -

19. Utvorte:

- a) G pl. od slov: písmo -
sako -
fľaša -
- b) N pl. od slov: vládca -
sused -
valach -

20. Utvorte pravopisne správne názvy ženských povolání od slov:

- a) šepkať -
- b) pedagóg -

21. Určte vzor slova *rozhl'adňa*:

.....

22. Určte druh zámena *akýsi*:

.....

23. Koľko neznelych spoluhlások je v slove *prestávka*?

- a) 2
- b) 4
- c) 1
- d) 3

24. Doplníte veľké a malé písmená:

rastlinstvo _eľkej _atry, športovci _pojených _átov _merických, platil _urami,
fontána na _ierovom _ámestí

25. Doplníte vynechané písmená *i, í, y, ý*.

Posledn_m pozostatkom siedm_ch starovekých divov sveta sú tri veľké p_ramídy pri Gíze. V ich bl_zkosti sú ob_čajne ľudia sklaman_. Už z diaľk_ sa v_noria ich obr_sy, ako ich poznáme z hodín dejepisu. Pri nich sa človek cíti ako trpaslík. Ľudia, ktor_ ich postavil_, ver_li v posmrtn_ život podobn_ pozemskému. Boli to posmrtné ob_dlia kráľov, ktor_ch považovali za bohov. Svet, v ktorom mal_žiť po smrti, mal b_t' rovnako pohodln_, ako bol ich pozemsk_ život. Mali b_t' nedob_tn_mi úkr_tm_ pre ich mumifikované telá a hrobovú v_bavu. Gízske pohreb_sko stráži Sfinga. Nebolo a niet na svete soch_, ktorá by ju prev_šovala rozmerm_.